

Dr. Klein Miksa elhunytával

Egy tevékeny és áldásos zsidó élet tört hirtelen ketté

Az élet frontján elesett egy bátor vezér, aki azért is volt „bátor” és azért is „vezér”, mert mindig elől harcolt a zsidó front legelső tűzvonalában, ahol leggyorsabban jöttek az ellenfél tütséi, ahol legtöbb az áldozat és leghamarabb dől ki a legerősebb harcos is.

Dr. Klein Miksáról írni nekünk, akik bajtársai, együttküzdői, barátai és követői voltunk: fájdalmasan nehéz. Ugy halt meg, úgy dőlt ki közülünk, ahogy a háboruban szokás. Egy pillanat: és a küzdő kezéből kiesett a fegyver és a viruló ember: „por és hamu”



DR. KLEIN MIKSA

lett. Ha hozzáméltó emlékezést akarunk, akkor nincsen helye az érzélgőségnek. Ő sem volt „gyenge” ember s ha meghatódott, ha fojtogató sirás hangzott hangján, akkor csak a zsidó nyomor, a zsidó tragédia és szerencsétlenség volt az, ami rá megdöbbentő hatással volt. Klein Miksa dr. tüzes és harcos egyéniség volt, aki az élet színpadán mindig főszerepet játszott. Nem tudott egy pillanatra sem „mellékalak” lenni, aki csak statisztálna. Kirobbanó temperamentum volt, csupa élet és akarás, csupa tettekésség és ambíció.

Erdély ismerte dr. Klein Miksát. Erdély zsidósága szerette és becsülte a kidőlt bátor harcost. Amikor a nyilvánosság előtt megjelent, mindenki barátként üdvözölte, mindenkit szeretettel ölelt át. Arról ezuttal nem is beszélünk, hogy milyen egyszerű felkészültségű jogász volt. Mennyire ismerte a paragrafusokat, hogyan tudott mindazokért sikra szállani, akik hozzáfordultak segítségért. S ahogy mi ismertük Őt, úgy véljük, hogy halála után megmondhatjuk, az volt az érzésünk, hogy amikor egy elesett szegény zsidót védett ingyen, akkor több elánt adott be munkájába, mint amikor egy gazdag embert kellett kísérjen az igazság labirintusában.

Dr. Klein Miksa a zsidó közélet élharcosa volt. Ismertük őt, amikor 1921-ben az első erdélyrészi cionista konferencián már kiállt a zsidó ügyért. Ismertük őt, amint hajnalig tartó tárgyalásokon dolgozott a zsidóság parlamenti képviselőjéért. Amikor egy egész választási kampányt csaknem egymaga vezetett le, a megnevezés, közöny és minden oldalról jövő gáncsoskodás dacára. Ismertük, amint a zsidó betegekért agitált erdélyszerte, a kolozsvári zsidó kórházért. Ismertük, amint minden zsidó ügyért valami bámulatos energiával küzdött, mintha megszállottja, ámkfutója lett volna a zsidó ügynek. Folytonos rohanás, harc, küzdelem. Nem az első harcos dr. Klein Miksa, aki ebben a rohanásban

nem veszi észre, hogy halálos sebet kapott. Még rohan tovább, mintha misem történt volna, de a szív megkapta a maga végzetes döfését. Ki tudja, milyen régen hordozta magában a szívbajt, amely most egy pillanat alatt végzett vele. De nem ért rá vigyázni magára. A zsidóságért folytatott heroikus küzdelem ölte meg. Mint mindenkit, aki nem „üzletért” és nem számításból, hanem „hiszlahavesz”-ből, szertéből, mélyről jövő igaz lekesedésből küzd ezért a sorsüldözött, kintlódó, szerencsétlen néperért. Ő küzdött egyedek jobb sorsáért, küzdött az elesettekért, s küzdött a zsidóságnak, mint nagy egységnek jobb és boldogabb jövőjéért. Nem csupán a kis ügyek érdekelték és azt sem mondhatjuk, hogy csupán a széleskörű nagy elgondolásokért szállott sikra. Egy kis zsidó ügye is fontos volt előtte, ahogy a világ zsidóságának minden nagy szervezkedéséből is kivette bőségesen részét.

S ha dr. Klein Miksáról, mint emberről mint ügyvédéről, mint zsidó közéleti emberről megemlékezünk, akkor meg kell elmékezzünk még róla a barátáról és mint publicistáról. Dr. Klein Miksa, mint barát is kitűnő volt és önfeláldozó. Amikor a „Népünk” nagy hitközségi pere volt, nem sajnálta az éjszakai utazást, jött, tárgyalt, intézett és már utazott is vissza. Tudta, hogy zsidó ügyről volt szó és akkor nem ismert pihenést, nem érzett fáradtságot. Ami pedig a „Népünk”-et illeti, nem sablon, ha elmondjuk, hogy nagyon szerette lapunkat. Voltak esztendőik, amikor minden ünnepre elküldötte cikkét. S ha egy-egy rendelkezés, ami a zsidókat érintette, megjelent: csak szólni kellett a telefonba és már jött az interpretáció. Minden szava a helyén volt, precíz volt és argumentációja a nagyszerű jogászé és az egykori talmudistáé. Szédületes volt a skála, amelyen játszani tudott. Cikkei nem formakészességükkel, hanem mondanivalóikkal aratta sikereit.

Most itt állunk értetlenül és tehetetlenül, lázadás nélkül a sors kifürkészhetetlen akaratát előtt. Nem tudunk hirtelen belenyugodni abba, hogy ez a tizezernyi hektovatt-erőt kisugárzó energiaforrás nem dolgozik többé, hanem ott pihen, egy kis város csendes temetőjében. Jaj, de elszorul a szív és elfutja szemünket a könny, amikor arra gondolunk, hogy ez a drága, nagyszerű ember ott porlad már és soha többé nem halljuk hangját, nem látjuk kedves arcát és nem dolgozhat többé ez a dolgos, szorgos kéz.

Mennyi gaz Hámán el matuzsálemi kort, mennyi gyűlölnök élvezi az életet és dr. Klein „Maxi”-nak menni kellett. Jött az égi sófár és lehanyatlott a kéz! Talán elkoptattak már parentációkban minden nagy szót, s ezért valami olyast szeretnénk oda szólni s távoli sírhoz, amibe minden benne legyen. Talán csak annyit: nem tudjuk elképzelni az erdélyi zsidó közéletet e motorikus erő nélkül. Nem lesz hosszú évekig olyan megmozdulás Erdélyben, ahol ne lenne egy hely nagyon is üres, akár a Központi Iroda üléséről van szó, akár cionista, karitatív és egyéb zsidó megmozdulásokban. Nem kell ígérjük, hogy nem fogunk elfelejteni kedves „Maxikánk”, mert, ha akarnánk, sem tudnánk addig, amíg mi, most élő erdélyi generáció élünk ezen a földön!...

ELETPÁLYÁJA.

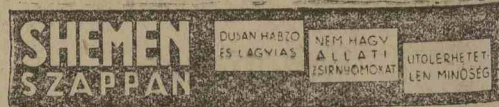
Désen született 1883-ban, ahol örök nyughelyét is megtalálta. Jogi tanulmányait a

— „DURA—IDEAL” AZ UJ RADIÓ-ELEM. Hazánk legnagyobb és legelőnyösebben ismert elemgyára, a *Dura Művek R. T.* Timișoara ismét egy hasznos és kellemes meglepetéssel szolgál elemfogyasztóinak és a rádiósoknak. Ezen gyár az elemtechnika legújabb vívmányaként egy újfajta, kivételesen nagy kapacitású elemet konstruált és hozott piacra, amely teljesítő és raktározó képesség tekintetében minden eddig ismert kísérletet jóval felülmúl. Az új elemek

„DURA—IDEAL”

néven kerültek forgalomba, formájukban valamivel nagyobbak és speciálisan telepes rádiók részére szolgálnak. Ezen elemek rövid ideje vannak a piacon, de már is óriási keresletnek örvendenek. Hogy olvasóinkat ezen kivételesen nagy teljesítőképességéről tájékoztassuk, megemlítjük, hogy kapacitásunk normális igénybevételénél körülbelül 600—800 üzemóra és 20 M. A. megterhelést bírnak el. Kétségen felül áll, hogy az új típus rádiók részére a legideálisabb elem, mely körülményre i. t. olvasóink figyelmét felhívjuk. A *Dura—Ideal* minden viszonteladónál kapható, technikai felvilágosítással készséggel rendelkezésére áll az *Uzinele Dra S. A. Timișoara*.

kolozsvári egyetemen végezte. Marosvásárhelyen tette le az ügyvédi vizsgát. Fiatalon kezdett élénk közéleti működést kifejteni. Lapokat szerkesztett és élénk politikai és közéleti működéssel tette ismertté nevét. Háboru után költözött Kolozsvárra, ahol rendkívül rövid idő alatt országos nevet szerzett. Kiváló és kedves egyénisége révén nagyon szerették. Derűs optimizmussal fogott hozzá mindenhez és kiváló szónoki képessége volt, nagyszerűen bírta a román, jiddis és magyar nyelvet, mindhárom nyelven kitűnően szónokolt. Nagyszerű jogász volt és mindenkor az igazság harcosa volt. Sokat dolgozott önzetlenül a szegény jogfosztottakért, az elesettekért. Minden közéleti megnyilvánulásban kivette részét. Vezetője volt annakidején a Zsidó Nemzeti Szövetségnek, a Központi Orth. Iroda egyik vezetője, a kolozsvári zsidó kórházért rendkívül sokat dolgozott, a jogvédő iroda éltetése is neki köszönhető. Nem ismert fáradtságot, ha egy-egy bajba jutott emberért éjnek idején kellett otthagynia nyugalma, mindig ment s legtöbbször teljesen önzetlenül. Ügyésze volt a kisebbségi újságírók szervezetének is és számos sajtóperben, volt ingyenes védő. Hosszu cikkeket lehetne írni külön-külön minden egyes szervezetről, egyesületéről, amelyben felvázolhatnánk dr. Klein Miksa tevékenységének hosszú sorát. Lendületes, nagy élet volt, nagy baj az erdélyi zsidóságra, hogy ily váratlanul véget ért...



— AZ URUGUAY-I KORMÁNY TÁMOGATJA A ZSIDÓ KOLONIZÁCIÓT. Montevideo-i jelentések szerint, Uruguay állam elnöke kihallgatáson fogadott egy zsidó küldöttséget, amely előtt elismeréssel nyilatkozott a zsidó lakosság szorgalmáról. Az elnök kijelentette azt is, hogy amennyiben mezőgazdasági kolóniát állítanak fel a zsidók, ezt minden tekintetben támogatni fogja az uruguay-i kormány.

Az erdélyi könyvpiac szenzációja:

Bartha Sándor zsidótárgyú regénye „**Uj Judea**”
Kapható minden könyvkereskedésben
ára 60-lei.
Altalános siker. Vegye meg még ma az Uj Judeát.



Ahogy a zsidó közösségek feloszlanak...

Németországban egymásután oszlanak fel a hitközségek. Milyen tragédiák ezek? Egymásután adják el a zsinagógákat, adják át vagyonukat, ha kegyeser, a berlini hitközségnek, ha más egyéb, akkor közcélokra. A német cenzura nem enged ilyeneket megírni — tendenciával. De nem kell az embereknek ma már sorokat írni, amikor sorok között is lehet olvasni. Lássuk csak mit ír egy németországi zsidó újság?

Eubigheim (Baden) hitközsége feloszlott, a templom telkét is eladták, az utolsó elnök, akit Kalzmannak hívtak, az Egyesült-Államokba vándorolt ki.

Pr. Holland (Keletporoszország). A 75 évvel ezelőtt épített zsinagógát eladták. Az utóbbi években csak nagyünnepkor használták. Már 1700-ban laktak ebben a községben zsidók. 1895-ben 36 család lakott ott 156 lélekszámmal. 1932-ben 60 lélek, most már 15-en laknak ott.

Rastenburg (Keletporoszország). Mivel a hitközség teljesen összezsugorodott, a nagyünnepken utoljára imádkoztak az új zsinagógában. 1916-ban fejezték be a 150 személy befogadóképességgel bíró imaház építését, s ugyanannak a vallási közösségnek adták el, amely a rollbergi imaházat megvette.

Lehrensteinsfeld (Württemberg) A templomot lerombolták. Az utolsó istentiszteletre megjelentek sokan, akik egykor tagjai voltak a hitközségnek. Leopold Henle volt elnök üdvözölte a megjelenteket és siró szavakkal búcsuzott a szép kis templomtól.

Felöltő-, átmeneti kabát-, öllöny- és diákegyenruha

szövetet

kevés pénzért, legjobbat ad

Katz Posztóáruház

Avram lancu!

Irjuk le még a többit is? Folytathatnánk a végtelenségig. Kicsi és középnagy hitközségek egymásután adják el, vagy bontatják le zsinagógáikat. Kiürülnek ezek a kis községek, megszűnik ott a zsidóság, elvándorolnak vagy nagyvárosokba, vagy külföldre.

A nagy tragédiának kis színtöltői. Komor színek az élet, az európai zsidó élet palettájáról. Vagy írjuk-e ezt egyáltalán „életnek”? Nem-e vegetálás, kinlódás a sok megalázás és keserv között?

Az utókor fogja csak a maga végtelen nagyságában felölelni és értékelni tudni azokat a kinszenvedéseket, amelyeket a németországi zsidóknak szenvedni kell 1933 óta, amikor Hitler lett az ur! A világ közvéleménye látja, hogy miképpen beszél az angol-francia szuverénitással, hadsereggel, hatalommal rendelkező világ hatalmakkal. Képzeljék, hogyan bánik a védtelen zsidókkal. Minden egyes elhagyott zsinagóga olyan, mint a csehek által elhagyott övezet. Lasanként minden elvész!

Mikor jutottak az első zsidók

az Egyesült Államokba?

Most, amikor az európai zsidóság nagyrésze, mint vágyalomra gondol az Egyesült-Államokba való bevándorlásra, érdekes, ha visszagondolunk azokra az időkre, amikor a

zsidók megkezdték bevándorlásukat az ismeretlen világrészre.

Az első zsidók nem Észak, hanem Dél-amerikába érkeztek először 1500 körül, amikor a portugálok meghódították Braziliát. Akkor sok portugál zsidó vándorolt be. 1630 körül a hollandok érkeztek oda és meghódították hét provinciát, amit azután pénzért ismét visszaadtak a portugáloknak. Innen a hollandok feljebb húzódtak és 1614-ben megalapították New Amsterdámot, később pedig New-Yorkot. A zsidók együtt utaztak a hollandokkal és otthagyták a portugálokat. Hollandiából is kiköltöztek zsidók New-Amsterdamba, majd Curacao szigetén is letelepedtek a pireneusi félszigetről menekült zsidók, köztük a dúsgazdag Daniel Lewy Madura Peixotto. A hollandok csak két kikötést szabtak a zsidóknak. Az egyik: szegényeiket csak ők kell eltartsák, a másik hogy nem építhetnek templomokat, hanem csak magánimaházakban imádkozhatnak. Ezek a házak is együtt kell épüljenek, tehát gettó-szerűek kell legyenek. Így az oknyomozó történelem szerint az első zsidó portugál hitközség 1659-ben létesült és „Scheerit Jiszroel” nevet kapott. Csak hetven évvel később épült az első zsinagóga. Amikor az angolok meghódították a várost, akkor a zsidók Filadelfia felé vándoroltak, mert nagyon jóba voltak a hollandokkal. Ott is ők alapították az első hitközséget.

Nincsen négyszáz éve ennek az eseménynek és ma már csaknem ötmillió zsidó él az Egyesült Államok területén. A hol-

Gyomor- és bélbetegségek ellen

GASTRO-D.

Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban

CARL EWALD:

A VÉR

Csupasz és csunya volt a tér, poshadt víz és piszkos hó állt meg a kövezetén. Három oldalon kátránytól fekete deszkakerítés vette körül, rajta a hólyagok fehér nyomával, a negyedik oldalon az iskola szürke fala emelkedett: nagy tejüvegablakai álmosan bámultak a térre.

A kerítés előtt egy keskeny, hosszú, támlanélküli padon egy tizenkétéves fiú majszolta uzsonnakeritét.

Nagy feje volt és duzzadt ajka. Szemei kerekék és vörösek voltak. Vékony bő nadrágba bujtatott lábait folyton lóbálta, harangozott velük, a havat rugdalta, egy percig sem hirt nyugton maradni. Mohón ette a balkezében tartott vajaskenyeret, homloka ráncos lett, szemöldökei felhúzódtak minden egyes harapásnál. Jobbjában a vajtól foltos papíros gyurta golyóvá.

Egy fekete macska sompolygott a téren át; midőn meglátta a fiút, egyet miákkolt, egy ugrással a padon termett, majd átvette magát a kerítésen. A fiú megfordul, mikor a macska karmai megkoppannak a deszkán.

— Sicc! — mondta és utánadobta a papírgolyót... Nagyot harapott a kenyérből, háta meggörnyedt, amint a magasba tekintve buzgón rágta a falatot.

Hirtelen nagy zajjal tíz-tizennégy fiú rohant le a lépcsőn a térre s ujjongva, kiáltozva táncolni kezdett a lucskokban.

— Pompás... elmarad a hittanóra. Éljen a vén, beteg Petersen.

A tér közepén voltak, amikor észrevették a kis fiút, ki a padon ülve vajaskenyeret majszolt. Ez az a kis zsidó, aki sohasincs velük a hittanórákon.

A kisfiú egészen összegörnyedt a rajta nyugvó tekintetek súlya alatt és nagyon, nagyon kicsike leti. Szemei kitértek, amint a fiukat figyelte s önkéntelen felhagyott a rágással.

— Ni, a zsidó! — kiáltotta egyikük, mire a kis csapat kórusban rákezdte bántóan éles, csufolódo hangon:

— Mojse, Mojse...

Egy szempillantás és a hógolyók egész zápora zúdult a fiúra és lapult el, nagyrészt a palánkon. A zsidófiú felállt, de térdre bukott; a hógolyók leverték a sapkát a fejéről és kiütötték kezéből a vajaskenyeret.

A fiúk nem is nézték támadásuk hatását, csak hurrázva hajigálták a zsidót tovább. Kiáltásukat tul-sívitotta hirtelen egy vékony, kétségbeesett hang:

— Hagyjatok... hagyjatok... A Mayer is zsidó...

— Hazudik! — kiáltotta Mayer. — Ne higgyetek neki. Már kikeresztelkedtünk. — Egy hógolyót tartott épen a kezében, s azt, mintha minden dühét ebbe helyezte volna, kétszeres erővel hajította el.

A kis zsidófiú inogva állt föl, ökölboszorított kezét s szilárd léptekkel — már ahogy gyenge lábai bírták — a fiúk felé indult. Mayer hólabdájára homlokra találta őt, hóval szórta tele szemét és úgy megütötte orrát, hogy a vér széles csikban csurgott le az arcán. Csak a félszemén látott, de oh, ez az egy nézett kettő helyett is, szilárd tekintettel Mayerre. Egy újabb golyó halántékra találta, fájt nagyon, de nem is ügyelt rá. Egy fiút fellökött, a másikat karjánál fogva lódította félre, elbukott, fölkel, felugrott, előrement és megállt Mayer előtt.

Kiegyenesedett és — kétszer arcuköpte őt.

A fiúk elhallgattak s oly mereven, mozdulatlanul nézték a kis zsidót, mint megannyi szobor. Az egyik előrehajolt a hó után nyulva, a másik fejét vállai közé húzta, amint görnyedt háttal a golyóbist nyomkodta, a mellette levő kinyújtott karral állt, lendületet véve a dobáshoz... Mind visszafojtották lélegzetüket s amint meglepetten, tátott szájjal állottak, szemük a bátor kis zsidóra szegeződött. A hógolyó kiesett kezükből, tenyerük ökölboszorúit, amint Mayer felé közeledtek, őt megfenyegetve:

— Ne merd bántani a kis zsidót, Mayer!

Fejük felett most egy ablak nyílt meg és egy fej hajolt ki rajta: — Hogy az ördög vinne el!... Lesztek már egyszer csendben, adta kölykei.

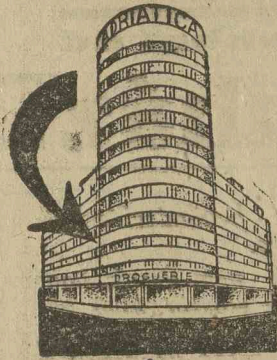
A fiúk elszéledtek és csendben játszottak tovább, a kis zsidó pedig öklével letörölte a vért arcáról, a hó alól kikötörte vajaskenyerét, visszaült a padra és boldogan, meglegedetten rágicsált tovább.

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI

Academiilor 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.



Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességeket, injectiókat, valamint az összes illatszeret és kozmetika cikkeket. Nagy választék Houbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grolie, stb. gyártmányokban.

Kérem kirakataimat megtekinteni és mérsékelt áraitól vételkötelezettség nélkül meggyőződni

SALAMON MÓR
gyógyszerész
DROGUERIA CARAIMAN

land és angol megértés volt kiindulópontja annak, hogy a zsidóság 30 százaléka meglehetősen konzolidált viszonyok között él az Atlanti Óceán partjain.

Zsidó terrorista csapatok

Legutóbbi számunkban írtunk arról, hogy milyen furcsa és mégis jelentős szerepet játszik a rádió a mai világpolitikai események során. Most már egy kicsit közelebről érdekel bennünket ez a rádió-leadási kampány, amely nagyrészt a zsidók nélkül tolt le, de most már mi is szerepet kapunk. Hitler ugyan mindig megereszt egy-két alapos kiszólást a zsidók ellen, mint „nemzetközi-bolsevista-marxista kizsákmányoló stb.” De ez már „napi program”. Viszont, ami még közelebről érdekel bennünket, ez a szlovenszkói és budapesti rádió harca, ami magyar nyelven folyik. A magyar rádió azt mondta be „kedvesen”, hogy a felvidéken terrorista zsidó bolsevista bandák sanyargatják a magyar népet. Értjük ezt? Ezek a fránya zsidó bolsevisták „sanyargatják” a magyarokat.

Mit mond viszont erre a pozsonyi, kassai vagy besztercebányai rádió? Azt, hogy a kassai premontrai gimnázium igazgatójától azt követelték a bolsevista-zsidó diákok, hogy tüzze ki a magyar zászlót és amikor ez nem sikerült, akkor a csatlakozó keresztény magyarokkal együtt: elénekelték a magyar himnuszt.

Bevalljuk azt, hogy nekünk mi a meggyőződésünk? Egyszerűen az, hogy nincsenek semmiféle „zsidó terrorcsapatok” sehol sem, s hogy a zsidók békés felfogását jellemezzük, Palesztinában harminc hónapja valóban sanyargatják a zsidókat az arab terrorbandák, s még ott sem állítottak fel ellen-terrorcsapatokat. Hogy jutna eszükbe ilyen rendkívül kényes szituációban, mint ma uralkodik a felvidéken, bármiképpen is beleszólni a népek harcába? Viszont a szlovák rádiók bemondásai a kassai diákokkal: azok sem lehettek az igazság serpenyőjére téve, mert oktalanságot egy zsidó diák sem követ el. Már pedig ilyen demonstráció, — ismételjük, a mai rendkívül kényes helyzetben — örültség volna. De ez a mi sorsunk zsidóknak. A szlovenszkói zsidóság nem tudja mit hoz a holnap és ezért bizonyára semmiféle akcióban nem vesz részt. Sem pro, sem kontra. Csak békességet akar. De a rádiók megkezdik gyűlölködésüket, mert van-e jobb prügelknebe a zsidóknál? Nincs! Szomorú, hogy úgy változnak a viszonyok, hogy a zsidó tömegek szenvedése

is szélesedik olyan területre is, ahol eddig békesség volt és nyugalom. Jobb volna, ha a zsidókat kihagynák a rádiók „műsorukból”.

Egy hitközség alapszabály-módosítása

Nem akarunk nagyot mondani, de legalább tíz évre becsüljük azt az időt, amióta a nagyváradi ortodox hitközség alapszabályainak módosítását előkészítik. Közben két-három évre félbenmaradt, azután újra elkezdték tárgyalni. Most a jelenlegi vezetőség rapidabb tempóban veszi sorra a le-tárgyalandó anyagot és már széjjel is küldte nyomtatásban az új alapszabály tervezetét.

Átnéztük ezt a tervezetet és megállapíthatjuk, hogy vannak benne igen üdős intézkedések és kodifikációk, viszont lényeges hiányosságokat is észleltünk, különösen a tagok minősítése, a választójog gyakorlása és az úgynevezett „parlamentarizmus” rovására.

De vegyük előbb a jóoldalt ennek a tervezetnek. A második paragrafusban például kellemes látnunk, hogy a hitközség jövőbeni célja a vallási közösség intézményes ápolásán kívül, „közművelődési” és „jóléti” intézmények összefogó szerve is.

Egészen „modern” és korszerű a tervezet 114. és a 117-ik pontja, amelyek azt mondják: „A hitközség a főrabbit, a rabbikat, a segéd-rabbikat, az összes többi alkalmazottakat saját személyükben veszi fel és örökösök állítólagos utódlási jogosultságát (chazake jog) semmilyen viszonylatban nem ismeri el. Az említett 117-ik paragrafus pedig azt mondja, hogy „nem vehető fel hitközségi alkalmazottnak, rabbinak vagy segéd-rabbinak az, aki a főrabbinak, vagy a rabbiság többi tagjainak elsőfokú vérrokona, sógora, apósa, vagy veje.”

Ezek mind helyes és jó pontok. Vannak a tervezetben — amint említettük — igen sok helyes intézkedések, de viszont olyanok is, amelyek a jogos kritika tárgyai lehetnek. De ezekről majd később fogunk megemlékezni.

Reméljük, hogy a tervezet a megfelelő fórumokon keresztül oly módon fog kedvezően módosulni, hogy a nagy hitközség jövőbeni prosperitását legelőnyösebben biztosítsa.

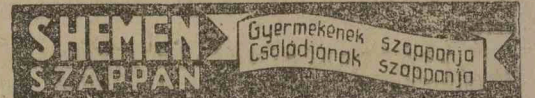
Dr. Fehér Márton halála

Nem volt országhatárokat átfogó név a dr. Fehér Mártoné, de azért mégis foglalkozunk vele halála alkalmából: természetesen a kegyelet és becsülés hangján. Dacára annak, hogy amíg élt és harcolt, óriási ellentét volt lapunk világnézete és a megboldogult között. A mi életszemléletünk és világnézete kiindulópontja az, hogy mindenekelőtt zsidók vagyunk. Ami ebből következik, az már kommentár, jobbra vagy balra hajtása ennek a világnézetnek. Viszont a dr. Fehér Mártoné az volt, hogy a



zsidóság nem más, mint „felekezet”, a többi, ami ezzel összetűg, az más lapra tartozik. Mert ezek szerint vannak, mondjuk „Weisz”-ok, aki, ha magyarok lesznek, akkor Fehérek lesznek és intrazingensek. Ha véletlenül Bucurestiben születnek, akkor „Albu”-k, ha Angolországban, akkor „White”-ok, franciában pedig „Blanche”-ok. De még nem minden.

Vitázzunk halottal? Még élőkkel sem lehet. Mert vannak kifejezesezett világnézetek, amelyeken változtatni nehezen lehet. Ahogy belőlünk sem tudna senki mást faragni, úgy nem tudunk volna mi sem dr. Fehér Márton világnézete alapján változtatni. De ne is akarjunk azokén sem, akik itt él-



nek velünk és közöttünk. Kétségtelen, hogy nem hálás feladat hirdetni azt az álláspontot, amit a megboldogult hirdetett, mert egyik oldalon sem kap érte erkölcsi jutalmat sem. Anyagiakról ne is beszéljünk. Ha elfogadjuk azt, hogy dr. Fehér Márton kitartása tiszteletreméltó és becsülendő, akkor fel kell sóhajtsunk, hogy miért nem ismerik el ezeknek az embereknek önfeláldozó martíromságát és bátor kiállását is?

Dr. Fehér Márton nem szeretett bennünket, sőt egyik kiadott művében főszerkesztőnk zsidó világnézeteletét úgy aposztrofálta, hogy az Eckhard sovén magyar világnézetevel azonos. Tette azt azért, mert annyira hitt abban, amit hirdetett, hogy mindenki „ellenség” volt, aki mást mert tenni, mint amit ő jónak látott. Most, hogy meghalt, egy harcos és puritán élet után, megadjuk neki, ami a „barbáraknál” ősi szokás, a „kulturemberiségnél” viszont kiveszőben van: az ellenfélnek halála után kijáró feltétlen tiszteletet és becsülést. Nyugodjék békében!

Áthelyeztem

D. Cantemir u. 33 sz. alól

cipőszalonomat!

Nagyváradi és Biharmegye egyetlen zsidó ortopéd- és gyermekcipő specialistája

Kohn István

Parcul Traian 1. (Dr. Balláné kalapszalonya mellett)

Állandó külföldi modellek!
Javításokat elfogadok!

Kérem e lap olvasóinak szíves pártfogását.

Ünnepek

Organul Organizației Mizrahi din Ardeal.

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin oronanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 24-40

Naptár 5699

Péntek: Tisri 26, október 21.

Szombat: Tisri 27, október 22.

Heti szidra: כראשית

Heti haftora: כה אמר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.10

gyertyagyújtás 5.16

Istentisztelet kezdete 5.33

Szombat befejezése 6.28

Ros-Chodes Chesvan bencsolás.

Hétfő, kedd okt. 24—25: Ros-Chodes.

Ünnepek után...

Elmultak a mi őszi nagyünnepeink. Nagyjából békességesen teltek el, még azokon a területeken is, ahol a zsidó szenvedések pohara szüntől telt már. Berlinben is megköszönhették a zsidó testvérek, meg Bécsben is. Ami a szivekben volt, ami kétségbeesett, de visszafojtott jajkiáltás dobogott a zsidó szivekben: arról most ne beszéljünk. A német és osztrák zsidóság viszonylagos nyugalma arra emlékeztet, amikor az éhes és épen zsákmányát fogyasztja és közben a báránya békésen legelhet még. A barna szőcs, ezekben a hetekben az új nagy ünnep emésztésével volt elfoglalva a szudeta területek bekebelezésével. De hogy holnap lesz, azt nem tudjuk e pillanatban.

Ünnepek után vagyunk, a békés hétköznapok négy héten át ünnepekkel voltak pótolva. Gyönyörű őszi ünnepek voltak. Meleg szép őszi napok és a természet hatása olyan kategórikus törvényszerűséggel temette el ennek az elmúlt meleg és izgalmas nyárnak napjait, ahogy azt az időközben eltelje óta teszi. Ne tagadjuk, hogy volt ebben az elmúlt négy hétben olyan napok, amikor minden pillanatban kitörhetett a világkatakizma és akkor sokan szerettünk volna valahol messzi, egy elhagyatott kis erdei kunyhóban gyönyörködni a természet békességében, a rőt avaru erdőben, az elhagyott tarlókon, amelyek ebben az évben a legtöbb helyen becülettel fizettek.

Milyen békességben, milyen nyugodtan telnek az embermilliók szűkreszabott földi életüket. A természet isteni adományaival gondoskodik arról, hogy jóllakjon minden emberfia. A tél hidege ellen is védheti magát az ember. Csak egymástól nincsen nyugalmat csak egymás tulajdona ellen követel a teremtés. Népek sem különbek, mint a teremtés, vannak olyanok, akik a békés nyugalom akarják megzavarni kegyetlen, ölé fegyverekkel.

Elmultak az ünnepek és ha viszonylagos nyugalom is honolt, a horizont nagyon hamar a zsidóság szempontjából. A barna szőcs fejünk felett gomolyognak és akik müncheni egyezmény után azt hitték, hogy meitől a népek békéjének nagy napja, azok keserűen ébredtek az újabb hitleri

*Az új
fény*

Tungram
KRYPTON

a Tungram-művek krypton-gáztöltésű új izzólámpája.

FEHÉREN IZZÓ FÉNYE
eddig ismeretlen szépségű.

40%^{ig} TERJEDŐ MEGTAKARÍTÁS

Átlagos garantált élettartam: 1000 óra

Tungram
KRYPTON

megnyilatkozásokról arra, hogy messzi vagyunk attól, hogy zavartalanul örvendjünk ünnepeinknek, békességesen figyeljük a természet örök és szépséges játékát. Akiben van még egy kis idealizmus, aki szereti még népét, szeretné hinni, hogy a zsidó jövő nem reménytelen: az a pihenés és békesség ünnepe napjai után szeretné, hogy az elkövetkező hétköznapok se legyenek a kétségbeesett jajkiáltások pokoli koncertjének napjai, hanem a békés, teremtő munkáé...

**SHEMEN
SZAPPAN**

A fürdéshez
Az orvosláshoz
A hajápoláshoz

— Masaryk-émlékünnepély Tel Avivban. A szentföldi nagy zsidó városban, Tel-Avivban Masaryk-émlékünnepély volt, amelyen nagy embertömeg vett részt, közöttük a zsidó vezetőszemélyiségek is. A legtöbb szónok kiemelte a sorsközösséget, a demokráciának és a zsidóságnak, ahol elvész a demokrácia, ott a zsidóság ügye is elveszett.

— Dr Perl Aleksandar ügyvéd új címe Beograd, Kralja Aleksandra 12. II. emelet. (Külföldi megbízások. Kereskedelmi-váltó és patentjog. Inkasszó egész Jugoszlávia területén.)

— Bécsi zsidók Palesztina felé gravitálnak. Az utóbbi négy hónapban a bécsi Palesztina-hivatal jelentése szerint 801 zsidót indítottak utnak Palesztina felé Bécsből. Május és június hónapban 108, júliusban 219, augusztusban 315 zsidó indult el. Október 5-én járt le a sedule, amely időpontig 830 személy jut Palesztinába.

— Újabb csapatszállítások Palesztinába. A gyarmatiügyi miniszterium jelenti, hogy két lovasezred és pedig az I. Royal Dragoons és a Royal Scots Greys és a West Yorkshire ezred második századát az összes technikai csapatokkal együtt Palesztinába küldték. Három indiai bataillon is Palesztinába ment. Közöttük a The Buffs első százada, a The Bedfordshire és a Hertfords ezred és a Hampshire ezred egy bataillonja.

— MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace-szálloda mellett.

— Asch-ban nincsen egyetlen zsidó gyermek sem. (Asch.) A szudeta-német elfoglalt területen levő Asch városa, amely Henlein központja volt, teljesen zsidómentes lett. A megzárás előtt a zsidó kereskedők és gyárosok eltávoztak. A jelentések szerint tíz zsidó sem maradt Aschban, iskolaköteles gyermek egyetlen egy sincsen közöttük.

— ORTH. KÖSER KONYHÁMAT Braşov, Str. Regele Carol (Kapu ucca) 38. sz. alá helyeztem át f. évi október 1-től kezdődően. Korona kávéház mellett. Káhn restaurant.

Bukaresti

In vornehmer Haus zur Miterziehung unserer Tochter nehmen wir ein oder zwei Mädels in Pension. Unter „streng koscher” an die Redaktion.

Ki volt Jean Longuet?

Karl Marx unokája...

Ki volt Marx, a kitért zsidó és unokája, a francia parlamenti képviselő a „negyedszidó”? — Tragikus autószerencsétlenség áldozata lett Longuet, a szociálista-vezér.

A párisi országúton szokatlan gyorsasággal szelte egy feketére lakkozott gépkocsi a kilométereket. Az utas azonban úgy látszott nem érte be a gyorsasággal és minduntalan előreszólt a vezetőnek, hogy sebesebbre kapcsolja a motort... Nem, nem — tiltakozott a gépkocsi vezetője, — már így is túlléptük a közlekedési szabályzatot... Az utas azonban kitarítván sürgette és minduntalan órájára tekintett. A vezető végre is türelmét veszítette és mintegy felelősségrevonóan kérdezte: — Dehát végre is ki Ön és hova igyekszik, hogy szüntelenül sürget és nem éri be a gyorsasággal?... Hízen így a rendőrség kezére kerülünk. — A gépkocsi vezető várakozva tekintett a volán fölött elhelyezett tükörből utasára és feleletre várt.

— Jean Longuet vagyok — szolt a türelmetlen utas — a pártgyűlésen kell lennem... fontos ügyekben intézkedünk ma este...

— Voila! — fűtyentett a gépkocsi vezető és kezét sapkájához emelve üdvözölte újból utasát. — Miért nem szolt előbb elvtárs? Rendelkezésre állok!... és olyan hevesen nyomta le a pedált, hogy nagyot ugrott a feketére lakkozott kocsi. Gáz adott a motornak, átváltoitta a gyorsaságot és repültek Páris felé. A táj összefolyt a vezető szeméi előtt és nem vette észre azt a másik szélesebben érkező gépkocsit, amely velük ellenkező irányba tartott... Már-már egymásnak szaladt a két autó, mikor sikerült más irányt adni a kormánykeréknek és kikerülni az összeütközést... A gépkocsi kitért a másik autó elől, de nem kerülhette el végzetét... Az ut peremén álló villanypózná darabokra roncsolta az autót utasaival együtt.

Igy halt meg Jean Longuet és a kocsi vezető, aki tiszteletadóan sapkájához emelte kezét, mikor meghallotta ezt a francia munkásságnak oly kedves hangzású nevet: Longuet!...

A pártgyűlésen hiába várták a vezért, az órák multak és végül csak egy riasztó telefonjelentés érkezett: Jean Longuet gépkocsi-szerencsétlenség áldozata lett, Jean Longuet halott. Mindenki levette a gyászír hallattára sapkáját és megilletődötten gondoltak harcos vezetőjükre...

KI VOLT JEAN LONGUET?

A világsajtót röviddel ezelőtt járta be a hír Jean Longuet autószerencsétlensége felől. S bár Longuet, a francia munkásság egyik kimagasló vezére nem volt zsidó, mégis olyan kötelekek fűzték a zsidósághoz, amelyek érdekessé teszik, hogy foglalkozunk vele és főképp, hogy röviden érintsük azokat a „szálakat” is, amelyek a zsidósághoz kötötték. Mert a „szálak” újabb történelmi nevetek dobának felszínre, nevetek, amelyekről ma hangos az egész kontinens.

Jean Longuet unokája volt Karl Marxnak, a nagy szociálista vezérnek. És ki nem ismeri ma ennek a névnek jelentőségét: hogy: MARX? Hitler

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,
Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátmögött. Postavamma' szemben
Căminu' erdeali kongha!

ennek jegyében indított harcot nemcsak az egész világ zsidósága, de Európa szabadsága ellen is. Marx és a marxizmus lengi át a szalonok és klubok, párhelyiségek és parlamentek levegőjét, erre hivatkoznak, erre utalnak, ezért lelkesednek és ezt szidalmazzák. Európa egyik szélén már az iskolákban beleoltják a gyermekekbe a marxizmus gyűlöletét, míg a másik szélén ennek erkölcsével itatják át a gyermekek lelkét. Ennek a cikknek nem lehet feladata, hogy vizsgálódjon akár egyik, akár másik álláspont értéke felől, éppen csak rá akarunk mutatni a tragikus szerencsétlenség kapcsán az áldozat történelmi vonatkozásaira, amely szorosban érinti a zsidóságot is.

ZSIDÓ TALÁLMÁNY-E A MARXIZMUS?

Bizonyára meddő dolog volna, ha fontoskodva kijelentenék, hogy a marxizmushoz a zsidóságnak semmi köze nincsen. A világ alig venné ezt tudomásul és semmit sem enyhítene azon a mindent átfogó gyűlölethullámon, amely Marx nevével ajkán harcol a „zsidó-bolszevizmus” és „zsidóság” ellen. Erről a kérdéssel könyvtárakat irtak már össze, de a legtöbb munka alig tisztázta a kérdéseket, inkább csak zavart kellett tájékozatlanságával.

Marxot ma mindenki idézi, de igen kevesen ismerik nevéhez fűződő ismeretelmélet értelmét és főként alig tudnak valamit személyéről, amelyet sűrű köd övez. Nem lesz érdektelen tehát, ha felvázolunk néhány adatot róla abban az irányban, hogy milyen vonatkozásai voltak a zsidósággal. És hogy zsidó találmány-e a marxizmus?

A KITÉRT MARX.

Karl Marx Trierben született 1818-ban. Apja Heinrich Marx protestáns hitre térte át, mikor Karl 6 esztendő volt. A gyermeket is megkeresztelték a trieri székesegyházban, bár jelentőségéről ő még mit sem tudott. Marx apja házában sohasem találkozott a „zsidó valósággal”, szülei teljesen elmerültek a korszerű asszimiláció áramlataiban. A „zsidó Marx” tehát 6 éves volt, mikor eltávozott a zsidó egyház kereteiből anélkül, hogy valaha is megismerte volna a „zsidó sors” jelentőségét. Később ugyan Marx foglalkozott a zsidókérdéssel, de akkor is negatív értelemmel és jelentőséggel. Számára, a tudományos szocializmus megteremtője számára a zsidókérdés az európai szociális problémának csak egy része volt és sohasem merült el tüzesebben vizsgálatalába. Ő maga nemcsak azért nem tartotta zsidónak magát, mert 6 éves korában elhagyta a zsidó vallást, hanem mert érzésvilága is messzire esett a zsidó közösségtől és pusztán csak eszméi és irodalmi síkon találkozott a zsidósággal. Marx a tudományos szocializmus megteremtője volt, ő foglalta első ízben rendszerbe a polgári társadalom gazdasági törvényeit és a munkásosztály történelmszemléletét. Tanítása, ma is tankönyvei a baloldali munkásmozgalomnak.

JEAN LONGUET ÉS A ZSIDÓSÁG.

Longuet, Marx leányának Jennynnek volt a fia. Már szülei kötelekei is arra predesztinálták, hogy a munkásmozgalom harcosa legyen. A német fajteória szerint, Longuet úgynevezett „negyedszidó”, de a zsidósággal való kapcsolata mindössze az, hogy a hírhedt „Dreyfuss-affér” kapcsán indult el politikai karrierje. A szociáldemokrata pártban annakidején két vélemény harcolt egymással. Az egyik álláspont azt tartotta, hogy a pártnak semmi köze a zsidó Dreyfuss ügyéhez, a másik rész, amelynek élén Zola és Jaures állott, nem volt hajlandó hagatellizálni Dreyfuss-ügyét és a francia közélet gyújtó-

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat

uj helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyamok.

„ORIENT”

Schulhoi Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

Kérdésének tekintették. Longuet az utóbbi álláspont hoz csatlakozott és együtt küzdött a reakció elleni köztársaság szellemének megtisztításáért.

Egyebekben Longuet már részletesebben érdeklődött a zsidókérdés iránt, mint nagyapja Marx róly. Járt a cári Oroszországban, végig utazta a zépcurópát, vizsgálta a zsidóüldözések okait és mindig meggyőződése egész hevével szállott sikra pogromok és zsidóellenes kilengések ellen, amelyek a század egyik szégyenfoltnak tekintett. 1919-ban a brüsszeli nemzetközi munkáskongresszuson palesztinai kérdés kapcsán nyíltan állást foglalt dolgozó zsidó munkásság érdekében és tagja annak a bizottságnak, amely a zsidó Palesztina mozgatását tűzte ki feladatául.

LONGUET — AZ EMBER

Longuet a nobilis politikus típusa volt. Pósan ellenkezője annak, akit demagógnak neveztek. Ellenfelei véleményét is nyugodt fölényrel hallgatta meg és vitái is mindig elvi vonalon maradtak, sosem tévedtek a személyeskedés ingoványára. Ez nemcsak barátai, de ellenfelei is tiszteltben tartották és becsülték.

Érdekes, hogy az arabokkal igen szoros kapcsolatokat tartott fenn. Különösen a szíriai arabokkal volt igen jó viszonyban. Amikor 1936-ban Szíriában erősen franciaellenes hangulat uralkodott, Longuet nemcsak a munkáskörökben azzal számoltak, hogy Longuet vezesse a szíriai kormányzónak. A cionizmus kérdésében is állást foglalt és az arab-zsidó megértés mellett szállott sikra. Volt azonban benne annyi objektívitás, hogy arabbarátsága ellenére 1929-ben eltiltakozott az arab terror ellen. Izig-végig nemcsak közéleti politikus volt Longuet, aki nem ismert nemcsak a politikai, hanem a vallási előítéletet és mindig és mindenben az igazságot kereste.

LONGUET CSALÁDFÁJ

Anyai részről, mint már közöltük, Marx róly volt az őse, aki még vérségileg tisztán volt. Apai részről azonban előkelő keresztény családból származott. Apja westfáliai volt és a braunschweigi hercegnak volt titkára.

A reakció francia lapok gyakran szemérmestették, hogy „német”, „zsidó” és „kommunista” ösei vannak. Három olyan bűn, amelyekből egyetlen is elegendő a reakciós francia közvélemény szemében egy politikus kompromittálására.

A munkásság harcosa volt, de a zsidóságnak igaz barátja. Az egész világon ismerik nevét, tisztelik harcos életének önfeláldozó nemes munkáját. A zsidóság is kegyelettel gondol rá, mert eldöntött az antiszemita igazságtalanság ellen...

Életének zsenitjén a párisi országúton pusztult el tragikus körülmények között. Éppen akkor, amikor kötelességének hívó szavára a francia munkásosztály érdekeinek képviselőjét akarta betölteni



PRIM
a fém
tisztító
király

SZIMCHAT TÓRA-ÜNNEPÉLY A NAGYVÁRADI MIZRACHIBAN. Szokatlanul nagy érdeklődés mellett tartotta meg a szokásos évi Szimchat Tóra ünnepélyét a nagyváradai Mizrahi szervezet, ahol a cionista szervezeten kívül a város zsidóságának színévtárába jelent meg a fehér asztalnál. Gyümölcs és bor bőségesen volt felszervezve, mivel a vendéglátó szervezet előre számított a nagy érdeklődésre. Az első toasztot **Dr Weisz Endre**, a Zsidó Nemzeti Szövetség helyi elnöke tartotta meg, üdvözölve a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság munkáját és célkitűzéseit. **Dr Bárdos Imre** az Alapok érdekében kérte a jelenlevők támogatását, **Mittelman Jakab**, a szervezet országos elnöke a nap jelentőségét méltatta és rámutatott a zsidó egység fontosságára. **Wasserstrom Sándor**, lapunk főszerkesztője hosszabb beszédében az aktuális zsidó eseményeket ismertette, a zsidóság tragédiáját a gáluti országokban és a feszült palesztinai helyzetet, egyben méltatta a mizrahi bizmus első legnagyobb uttorójának, **Reb Smuel Mohlivernek** 40 éves halálzási évfordulója alkalmából, annak az egész cionista munkára kiterjedő nagy munkásságát. **Friedmann Ármin** lendületes beszédében vezette le a napi eseményeket az általa interpretált bibliai idézetek alapján. Vázolta a palesztinai borzalmas eseményeket. **Kesztenbaum Miksa** beszédében **Glasner Mozes** bold. emlékeztű kolozsvári főrabbi emlékének áldozott, **Just Mose** szívbe markoló szavakkal szólt ugy a jelenlevőkhez, mint a zsidó lakta uccákhoz, ahol még mindig nem akarják megérteni a rendkívül idők szavát. **Gross Márton** köszönő és adminisztratív beszámoló szavai után, a jólsikerült ünnepi délután a „Hatikva” hangjait mellett ért véget.

— **Hirdetmény.** Ezennel közhírré teszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügve-tünk alatt áll és így kasrusz szempontból teljesen megbízható. A cluj aut. Orth. I. z. Hitközség rabbinátusa és kasrusz-bizottsága

Kényelmes Pensió!
Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!
Gelbstein-nál, București
Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos hisztoigálás!

— **Nagy adakozások a palesztinai alakra a bukaresti zsinagógákban.** Az elmúlt nagy ünnepek alkalmával szokatlan nagy adakozások történtek a bukaresti fő zsinagógákban a Szentföld építőalapjainak céljaira. A templomok színültig megteltek ajátos hivekkel. A spanyol ritusu templom-ban **Hoffmann** főkantor és **Rosensteck** ope- akar-igazgató által vezetett kórus a maxi- mumot nyújtották. Ros-Hasono és Jom-ki- kur közötti vasárnapon nagy érdeklődés mellett avatták fel a spanyol zsidó hitköz- ség égisze alatt létesített Tóra-Umlacha is- kolát, melynek eddig 50 növendéke van és az elemiből kikerülő gyermekek részére ta- cacsadóként szolgál. Ezideig három szakmát nyitott fel az iskola, lányok részére varrás és ruhakészítés, fiúk részére rádió-elektrika és műbutorasz- tás. A fő fizikai kiképzés tananyaga. A napot tanulással és fél napot a szakmai munká gyakorlásával töltönek ki a legszigo- rúbb felügyelet alatt. A kurzus ideje 4 év. Az iskola elnöke **Alfred Cappon**, igazgatója **Cappon tanár**. A felavatáson lelkes beszé- ket tartottak a főkantor imája után **Djaen** főrabbi, **Josef. Cohen**, ing. **Cappon** prof. tanár, **Cappon** és **Alfred Cappon**. A nagy ünne- p a Hoffmann kántor által recitált befe- ző imával és mezuzá-felveréssel, valamint Hatikva hangjai mellett ért véget.

Érdekes újítást
vezetett be a Heinrich szappangyár a **SENLASLO** toalett- és fertőtlenítő szappan fogyasztói részére. Ugyanis aki a Senlaslo-szappant csomagoló papírból 12 darabot összegyűjt, az bármelyik szappant árusító üzletben teljesen ingyen kap azokért egy darab azonos nagyságú Senlaslo szappant. Ezen újítás által a kö- zönség szélesebb rétegeiben és nagyobb mértékben fogják megismerni a ma már nélkülözhetetlen Sen- laslo szappant, amely mellett, hogy egyúttal kellemes illatu piperecik, **több kiváló orvostanár egybehangzó szakvéleménye szerint tökéletesen fertőtleníti és annak használata megvédi a fertőző betegségek ellen.**

MONDANÁ-E VALAKI, HOGY MÁR NAGYAPA? Nem, semmiesetre sem!

Mindennap megissza URODONAL adagját, amelynek — saját bevallása szerint —
köszönheti, hogy mindig jókedvű és jóerőben tartja magát.



URODONAL

megfiatalítja a szervezetet, mert kiválasztja és eltávolítja az összes mérgeket és ártalmas anya- gokat. Szedjen URODONAL-t.



KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAKBAN ÉS DROGERIAKBAN.

CHATELAIN
készítmény.
Megbízható
márka.

— **IABOTINSKY WLADIMIR LÁTOGATÁSA KOLOZSVÁRON ÉS NAGYVÁRADON.** Szerdán este Kolozsváron és csütörtök este Nagyváradon zsufolt, több ezer főnyi közönség előtt tartotta beszédét **Wla- dimir Jabotinsky**, az ujcionista szervezet világhírű elnöke. A nagyváradai estély a Corzo-moziban zajlott le, bevezetőt **Leitner Zoltán**, lapunk felelős szerkesz- tője, az ujcionista szervezet elnöke tartott és **Dr Kanner Edgár**, a romániai országos elnök. A híres cionista politikus beszédét lapunk legközelebbi szá- mában fogjuk közölni.

REUMASOK! Az esős és nedves időjárás újból ráébreszti majd fájdalmaira. Ismét panaszkodni fog, hogy fájnak a vállai, térdei. Mire vár még? Szerez- zen be haladéktalanul még a mai nap folyamán gyógyszerésznél vagy droguistájánál egy üvegcse URODONAL-t és egy kevés vízben vegyen be belőle minden esete egy kövéskanálnyi. Ez az egyszerű óvintézkedés sok kellemetlen fájdalomtól fogja meg- kimélni és észrevehetően megjavítja kedélyállapotát. Urodonallal nem kell félnie semmiféle megbetege- déstől.

Hirek mindenfelől

Róma. Az olasz közoktatásügyi miniszter ren- delkezése szerint, valamennyi állami és magánisko- lában tilos zsidó szerzők iskolakönyveit használni. A miniszter elrendelte azt is, hogy a legközelebbi iskolaévben külön zsidó osztályokat is fel kell állí- tani a zsidó tanulók részére.

Blackpool. A brit szakszervezetek rezolúciót fo- gadtak el, amelyben egyhangulag kijelentették, hogy a brit kormánynak eleget kell tenni mindazon kö- veteléseknek, amelyekre elkötelezte magát a zsidó néppel szemben.

London. A klall-cionisták B. csoportja Krakkó- ban ülést tartott, amelyen követelték, hogy a cio- nista executive hívja egybe az Aktions-komitét. — **Dr Ruppin** üzenetet küldött a „Palestine Land Deve- lopment Company” newyorki gyűlésének, amelyben arra kéri őket, hogy támogassák a zsidóság minél erőteljesebb földvásárlását.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben
KATZ orth. kóser restaurant
București, str. Carol 32, I. emelet

— **Oradeán** közvetlen a szénapiac mel- lett építés alatt levő ház üzlettel, 2 szoba, mellékkeliséggel olcsón és sürgősen eladó. Ugyanott házépítés céljaira parcellák jutá- nyos árban. Kedvező fizetési feltételek. Cím a kiadóban.



Hétfől-hétre

Jeruzsálem. Gita Goldenberg 21 éves korában bombamerénylet folytán megsebesült és meghalt. — Sichron Jakob közelében zsidó segédrendőrök megtámadták terroristák, amelynek folyamán Arie Hazoun 21 éves és Meir Mizrahi 23 éves rendőr megsebesült. — Josef Tarabulus 34 éves szefárd kelemi kereskedő-negyedben Izrael Bibi tiberiaszi kereskedőt egy ismeretlen arab megtámadta és súlyosan megsebesítette. — Jaffa mellett a Mansia negyedben bombát dobtak. Hat arab halt meg. Ezért a zsidókat teszik felelőssé a merényletért. Az igazság az, hogy a földakna idő előtt felrobbant és akik segítettek, meghaltak. — Ramallah melletti csatában hetven arab halt meg. A 15 éves Alijahu Gutkint Jaffa és Telaviv között megsebesítették. — Kfar Tabor közelében zsidó rendőrök és arabok közötti harcban két terrorista meghalt. — Egy repülőgép, amely Tiberias közelében arab bandát pillantott meg, rájuk lőtt, három arab meghalt. — Más helyen ghaffirok és arabok közötti harcban két arabot megölték. — 21 brit rendőr érkezett hajón Londonból Tel-Avivba. További transzport utban van. — Haifában, a Nazaret-uccán golyóváltás volt arabok és zsidók között, amelynek a 22 éves Mose Suesberg és a 22 éves Josef Romberg megsebesültek. — Tel-Chaim és Tel-Aviv közötti úton Zemler Mose 40 éves polgárt agyonlőtték. — Hivatalos jelentés szerint a tiberiaszi támadás két irányban indult meg. Átvágták a telefondrótokat és lövöldöztek a hivatalos épületekre. Egy templomot és hat zsidó házat felgyújtottak. Két órán át tartott a harc. Előbb kirabolták a házakat, azután gyújtották fel. Tíz gyermeket, egy évestől tizenhárom évesig megölték és a megölt Menachem Katin 65 éves volt. Haining tábornok, a palesztinai csapatok parancsnoka, Saunders Galileának rendőrfőnöke meglátogatták Tiberiást. 21 halottat temettek el és az egész ország gyászolt. Szivettépő jelenetek játszódtak le a temetőben. Szülők gyermekeiket és gyermekek szüleiket siratták. A Jewish Agency megbízásából Shertok vett részt a temetésen. — A palesztinai zsidó tanítók a tiberiaszi eseményekkel kapcsolatban tiltakozó táviratot küldöttek a főkormányzónak és a nemzetközi tanítóegyesületnek Párisba, amelyben a legnagyobb megdöbbenés hangján tiltakoznak a tiberiaszi vérfürdő ellen. — Két revizionistát letartóztattak a Siralom falánál, amikor Jomkippur napjának kimenetelénél megakarták fujni a sófárt.

Varsó. Lyda városában antiszidó kilengések voltak. A lembergi egyetemen is voltak zsidóellenes kilengések.

New-York. Dr Cyrus Adler, a Joint Distribution Comité elnöke most töltötte be 75-ik életévét.

Páris. Október 19 és 21 között tartották a francia fővárosban a franciaországi zsidó asszonyok első cionista kongresszusát. A Keren Kajemet is ülést tartott és azt határozta, hogy az északafrikai francia gyarmatok zsidó lakosságát is felkéri, hogy támogassa a KKL munkáját. — Joinville Champignyben felavatták az új zsinagógát, amelyen az ünnepi szónoklatot Bauer rabbi tartotta.

Washington. — A Poalé Agudas Jisroel elhatározta, hogy egy széfertórárt írat a palesztinai mártírok emlékére. A legjobb eredménnyel dolgoznak most az Egyesült-Államokban, hogy a terv megfelelő anyagi eredménnyel sikerüljön. — A Tóra-tanulási központi szervezet engedélyt kapott a kormánytól, hogy 15 fiatalembert Németországból és tízet a volt Ausztriából behozhassanak, hogy ott a jesivákban tanulhassanak.

Lublin. A városi tanács által rendezett tanulmányi kirándulás alkalmából sok keresztény akadémikus látogatta meg a várost, többek között a híres lublini jesivát is, meg az ősrégi zsinagógát. A vendégek a legnagyobb elragadtatással szemlélték a jesiva nagyszerű berendezését.

Varsó. A szelichot első napjára elrendelt általános böjtnapot Európa legnagyobb zsidó lakta városa megfelelő ájtatossággal ülte meg. Minden egyes hitközségi imaházban a rabbik bűnbánatra felhívó beszédeket tartottak.

Wien. A múlt hónapban öt nap alatt 499 személy vándorolt ki, közöttük 485-en a hitközség segítségével. Összesen körülbelül 10.000 személy távozott eddig a zsidó közösség támogatásával. Minden zsidó kivándorló összesen 30 márkának megfelelő idegen valutával távozhat.

A jugoszláv belügyminiszter nyilatkozata a zsidókérdésről

Beograd. — Dr Korosec jugoszláv belügyminiszter nagy beszédet tartott, amelyben állást foglalt a zsidókérdéssel kapcsolatban és többek között a következőket mondta: *Szlovéniában nagyon kevés zsidó lakik, egész Jugoszláviában összesen 70.000 zsidó van. Mindannyian tanuskodunk arról, hogy nálunk zsidókérdés nem létezik. Jugoszlávia ama kevés állam közé tartozik, ahol ez a kérdés nem merül fel. A zsidók minden tekintetben olyan elbírálás alá esnek, mint a többi állampolgárok. Minden privilégiumot, minden törvényünket megosztjuk a zsidókkal. Természetesen a zsidók is kötelesek a törvényeinket minden tekintetben és mindenben respektálni.*

Ami a más államokból való bevándorlást illeti — ez a kérdés napirenden van — megjegyezzük, hogy egyetlen állam sem akarja kisebbségeit szaporítani, akár vallási, nyelvi kisebbségek is ezek. Ezt a principiumot nyíltan valljuk és úgy véljük, hogy ez az egyedüli okos és józan álláspont a mai helyzetben.

— **A telavivi kikötő augusztusi forgalma.** (Tel Aviv.) Augusztus havában 68 hajó kötött ki 128.496 tonnatartalommal. 15000 tonna árut vagoniroztak ki, viszont 657 tonnát rakodtak be. Az elmúlt év ugyanezen hónapban 56 hajó kötött ki 75.000 tonnatartalommal.

— **Eljegyzés.** Salzer Magdus (Oradea) és Löwy Jenő (Satumare) jegyesek.

— **Zsidó családnál, vagy magános urnál házvezetőnői, vagy hasonló állást keres intelligens uriasszony, aki a háztartás minden ágában teljesen jártas. Cim: Rosenberg Armin, Apateu, jud. Arad.**

— **1939. március 12-ig minden külföldi zsidónak el kell hagynia Olaszországot.** (Róma.) A miniszteri döntés szerint 1919 január 1 után Itáliába költözött külföldi zsidók el kell hagyniuk az országot a szeptember 12-én megjelent kiutasítási törvény értelmében. Nem csupán az anyaországot, hanem Liybat, Tripoliszt és a többi olasz gyarmatokat is.

Építkezéseihez

hasznájon földgázzal égetett

„Hercules

cserepet,
falazótéglát,
speciális üreges
és fődém-téglát

Házát vakolja

„Terrasit“

művakolattal, mely tartós, szüntartó,
fagymentes, javítást nem igényel.

Nedves falak szárazzátételére

„Antiaqua“

szigetelőanyagjainkat használja.

„Hercules

cserep- és téglagyár R. t.

DICIOSANMARTIN

Fióközem: Sighişoara—Bucureşti



EPIZÓD A SPANYOL FRONTON.

Francó csapatai elfognak egy orosz generált, aki a köztársaságiak oldalán harcol. Odaviszik a parancsnok elé és kérdik:

— Agyonlőjjük?

— Nem, a világot sem. Csak hazaküldeni. Magyonlővük ott.

HITLER PANASZA.

Hitler azon panaszkodott, hogy a szudéták nagyon kinevezik a csehek...

Már pedig jobban kinevezni, mint ő, nem tud más senki...

LAPKIADÓ ÉS AZ UJSÁGIRO.

Egy zsidó lapkiadó, aki tulajdonosa számos lapnak, eljut egy vidéki lapjához, ahol egy ismeretlen ujságíróval talál. Megkérdi:

— Mióta van Ön a lapnál?

— Mástél éve.

— Mennyi a fizetése?

— Tízezer lej.

— Meg van elégedve?

— Igen!

— Akkor keressen fiam egy más állást, mert aki az én lapjaimnál ennyi fizetéssel meg van elégedve, az nem nekem való munkatárs. (Ez nem Néptünk!)

KÉT GAZDAG, DE SMUCIG FRÁTER.

Két gazdag ember résztvesz egy gyűlésen, ahol szegény gyermekek számára gyűjtenek. Egyik megkérdi a másikat:

— Mennyit fogsz adni?

— Nagyon keveset.

— Akkor én még kevesebbet.

Amikor odaérnek, az egyik bedob egy lelt a másik, aki még kevesebbet akar adni, eltolja a nyérozót és kijelenti: ezt adtuk közösen.

VAN IDEJE.

Az orvos mondja: Az ön ütőere nagyon lassú...
Beteg: Nem baj, egyáltalán nem baj, ma ugyan fekszem és van időm, miért siessen a veréssel?...

EPIZÓD A SÁTORBAN.

Többen ültek a sátorban és vicceket meséltek. Az egyik elmond egy viccet, mire valamennyien nevetnek, kivéve egyet, aki komoly marad.

— Miért nem nevet?

— Mert sajnálom, hogy nem én mondtam korábban a viccet.

SÁTOROSÜNNEPKOR.

Az elmúlt ünnep alatt a következőket mondták el egymásnak az emberek.

— Hallotta kérem, hogy mit mondott be a dió. Rövidesen, mondjuk három nap múlva a több zsidó szedheti a sátorfáját?

— Ne mondja, hát olyan roszul állunk?

— Azt épen nem, de vége lesz a sátorosünnepnek, hát nem kell szedje mindenki a sátorfáját?

FOGAS KÉRDÉS.

Eisigot kihívja a tanító és feladja a kérdést:

— Wieviel ist die Hälfte von fünf?

— Ajvé — mondja Eisig magában — jézt er mich. Wenn ich sag zwei, ist es wenig, wenn ich sag drei, ist es viel. Jedenfalls, bekomme ich...

HANGULATKÉP.

Két ember ül a kávéházi asztalnál és nagyot halogat.

Egyszer csak az egyik egy mélyet sóhajt, mire a másik:

— Nekem mondja...?

PANASZKÖNYV.

Egyik fürdő vendég nyári vendéglőben ül feleségével. Egyszerre csak vihar kerekedik, szélroham derékban kettétör egy fát, amely esik a feleségére és nyomban agyonüti.

A vendég kirugja maga alól a széket és hösen ordítja:

— Pincér, kérem a panaszkönyvet.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA